

En amerikansk fabriksöckupation

Giovanni Marinelli

1927

Den italienska fabriksöckupationen av 1920, som på sitt sätt bildade epok i den internationella arbetare-rörelsens historia, har haft åtskilliga föregångare i miniatyr, mera lokalt begränsade. En av dessa föregångare anknyter sig till en strejkkonflikt i Amerika i staden Paterson, New Jersey, och denna konflikt för 25 år sedan var i mer än ett avseende anmärkningsvärd. Den utvecklade sig från strejk till lokal generalstrejk och därifrån till partiell fabriksöckupation.

Paterson var den gången en utpräglad "textilstad". I juni månad 1902 utbröt det en partiell strejk inom textil-industrien. De italienska, tyska och amerikanska anarkistiska grupperna arbetade på att förvandla den partiella strejken till generalstrejk för att giva den större slagkraft mot kapitalisterna. Flera möten avhölls om saken och slutligen hade det utlysts ett jättemöte i en gymnastiksal den 17 juni. 5,000 arbetare och arbeterskor voro sammanpackade id en väldiga lokalen, när mötet öppnades. Efter åtskilliga tal på olika språk antogs enhälligt en resolution om att generalstrejk skulle proklameras och träda i kraft redan påföljande dag. Beslutet mottogs med "stormade hänförelse" av den väldiga församlingen.

Tidigt påföljande morgon voro tusentals textilarbetare på benen och spärrade ingångarna till fabrikerna. Redan kl. 8 på morgonen kom det till stånd ett väldigt demonstrationsmöte. Det arbetades likväl på flera stora fabriker och till dessa utsändes nu deputationer av hundratals arbetare och arbeterskor för att förmå dem att ansluta sig till aktionen samt att av arbetsköparna "kategoriskt kräva" *25 procents löneförhöjning*, eller, *om kravet icke bifölls, "besätta fabrikerna och proklamera dem som arbetarnas egendom"*

Detta beslut genomfördes också. Den lokala polisen stod fullkomligt maktlös inför den revolutionära stämning, som generalstrejken framkallat. Under avsjungandet av revolutionära arbetaresånger drogo de strejkande skarorna från fabrik till fabrik. Där arbetsköparna vägrade att acceptera arbetarnas ultimativa villkor, där togo arbetarna genast fabrikerna i besittning, och på flera av dem gingo arbetarna omedelbart tillbaka till arbetet under egen ledning. De flesta arbetsköparna gingo emellertid in på arbetarnas villkor, och vid deras fabriker återupptogs arbetet redan påföljande dag. Hela denna aktion, som tydligen kom synnerligen överraskande för kapitalisterna, genomfördes utan att det tillgreps några egentliga våldshandlingar och fullständigt utan användandet av vapen.

Det var ingen ringa affär. I aktionen voro inbegripna ett sextiotal större och mindre fabriker. De voro strödda runt omkring i staden och aktionen fick därigenom en viss decentralistisk prägel, vilket i sin ordning omöjliggjorde för den lokala polisens ringa krafter att ingripa med maktmedel emot arbetarna, vilka efter självständiga initiativ på egen hand genomförde kampen vid de olika fabrikerna. De lokala myndigheterna blevo fullkomligt osynliga de närmast följande dagarna, och arbetarna voro stadens obestridda herrar. Deras socialrevolutionära ingripande triumferade.

Men det var ju uppenbart, att om också stadens myndigheter blevo märkligt osynliga och passiva, så kunde icke staten New Jerseys myndigheter göra detsamma. På dem riktades hela Amerikas uppmärksamhet, och de hade ju också helt andra resurser till sitt förfogande än de kommunala myndigheterna. Den 21 juni sände statens guvernör en hel liten armé på 500 milissoldater till Paterson.

Emellertid hade under den tid som gått innan milisen hunnit anlända till staden även de fabrikanter, som fått sina fabriker öckuperade, givit efter för arbetarnas krav, varefter "öckupationen" tydligen upphävdes och det vanliga lönearbetet påbörjades. Milisen hade därför inga öckuperade fabriker att rödja för upproriska arbetare, ty nu rådde det ju åter arbetsfred inom stadens textilindustri. Och då arbetarna hela tiden uppträtt fullkomligt fredligt, och gjorde så även i fortsättningen, var det svårt att få någon sysselsättning för de till tänderna beväpnade milismännen. Detta så mycket mer, som det ganska egendomliga inträffade, att en deputation från fabrikanterna inställde sig hos milisstyrkans kommando och anhöll, att milisen måtte dragas tillbaka fortast möjligt, då man fruktade för att i motsatt fall oroligheter kunde uppstå, som kunde komma att gå ut över fabriker. Öckupationen hade tydligen injagat en viss fruktan hos kapitalisterna. Milisen drogs också faktisk tillbaka redan påföljande dag.

Likväl kunde man naturligtvis icke betrakta saken som utagerad. Fabrikanterna måste ha hämnd, så snart oron hade satt sig en smula. Man måste hämna sig på "ledarna" och man anställde då jakt på tre av dem, en italienare Galleani, en Mac Queen samt Rudolf Grossmann.

Grossmann var bosatt i New York och hade intet annat med strejken att skaffa än än att han uppträtt som talare vid det store mötet, då man beslutat om generalstrejk. Efter detta reste han tillbaka till New York, vilket

han med vittnen kunde bevisa. Trots detta dömes han likväl till fem års tukthus. Galleani, som, varnad av kamrater, redan skuddat stoftet av sina fötter, dömdes in contumaciam till samma straff, liksom även Mac Queen. Galleani flydde tillbaka till Italien, där han sedermera blev universitetsprofessor i Turin. Hela sitt liv har han varit sin anarkosyndikalistiska åskådning trogen. I Turin kommo Sacco och Vanzetti på sin tid i kontakt med honom, och det torde väsentligen skyllas hans inflytande, att dessa tvenne historiska hjältegestalter värvades för den åskådning som beredde dem ett så fruktansvärt öde. För närvarande har Galleani fallit offer för fascismen och vistas som deporterad på ön Lipari. Rudolf Grossmann lyckades likaledes fly till Europa och är för närvarande redaktör för "Der Anarchist" i Wien. Mac Queen, den tredje av de dömda, lät intala sig, att han med säkerhet inom kort skulle erhålla amnesti och sökte därför icke undfly myndigheterna. Hans förhoppningar voro emellertid icke begrundade. I fyra och ett halvt år hölls han fängslad, varefter han blev frigiven, därför att han blivit lungsiktig i fängelset. Tre månader efter sin frigivning dog han av sin sjukdom.

Denna lilla fabriksöckupation" har sitt historiska intresse, som föregångare till sin store italienske efterföljare. Den visar hur naturlig tanken egentligen är för arbetare, som befriat sig från det auktoritära statstänkandet, att fabriker måste övertagas av arbetarna själva genom deras sammanslutningar och förvaltas genom av dem vald ledning. Det är som sagt i år 25 år sedan detta hände i det kapitalistiska Förenta Staterna.

Det Anarkistiska Biblioteket

Giovanni Marinelli
En amerikansk fabrisockupation
1927

Syndikalismen Årgång 2 1927

sv.anarchistlibraries.net